

Regeringens proposition

1977/78: 144

med förslag till lag om ansvarighet i försöksverksamhet med närradio, m. m.;

beslutad den 16 mars 1978.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll ovannämnda dag.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

SVEN ROMANUS

Propositionens huvudsakliga innehåll

I en proposition, som nyligen har avlämnats till riksdagen, redovisar regeringen att en parlamentarisk utredning skall tillsättas för att se över frågan om sändning av radio- och TV-program i lokalt begränsade rundradiosändningar, s. k. närradio och när-TV. Denna utredning skall också få till uppgift att svara för viss försöksverksamhet. I den proposition som nu avlämnas föreslås en särskild lag om ansvarigheten i försöksverksamheten. Den föreslagna lagen bygger på samma principer som de ansvarsregler som gäller för pressen och Sveriges Radio.

1. Förslag till Lag om ansvarighet i försöksverksamhet med närradio

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag gäller yttrandefriheten i ljudradio- och televisionsprogram (radioprogram) som sänds med stöd av lagen (1978:000) om försöksverksamhet med närradio.

Föreskrifterna i 2 §, 5 § andra stycket, 7 § första, tredje och fjärde styckena samt 8–9 a §§ radioansvarighetslagen (1966:756) är tillämpliga på radioprogram som anges i första stycket. Därvid skall vad som sägs om radioprogram, programföretag och radioansvarighetslagen i stället avse program som anges i första stycket, sammanslutning som har tillstånd att sända närradio samt denna lag. I frågor som inte behandlas i de angivna föreskrifterna i radioansvarighetslagen eller i denna lag gäller vad som föreskrivs i annan författning.

2 § Sammanslutning, som avser att sända närradio, skall för programverksamheten utse en programutgivare med uppgift att förebygga yttrandefrihetsbrott. Ingenting får sändas mot programutgivarens vilja.

Programutgivaren skall vara myndig och ha hemvist i Sverige. Han får inte vara i konkurstillstånd. Upphör den som är utsedd till programutgivare att vara behörig eller upphör annars hans uppdrag, skall sammanslutningen omedelbart utse ny programutgivare.

Sammanslutningen skall till den myndighet, som prövar frågor om tillstånd att sända närradio, anmäla vem som är programutgivare.

3 § Sammanslutningen får utse en person såsom tillfällig ersättare att tjänstgöra i stället för programutgivaren under viss angiven tid. Sammanslutningen skall till den myndighet som leder försöksverksamheten anmäla vem som är ersättare och för vilken tid han har utsetts.

I övrigt gäller föreskrifterna i 2 § första och andra styckena i fråga om ersättare.

4 § Den som är anmäld som programutgivare är ansvarig för yttrandefrihetsbrott i radioprogram som sänds av sammanslutningen. Den som är anmäld som ersättare för programutgivare är dock ansvarig för program som sänds under den tid för vilken han är utsedd.

Är den som är anmäld som programutgivare eller ersättare inte behörig eller har uppdraget som programutgivare eller ersättare upphört, vilar det ansvar för yttrandefrihetsbrott som programutgivaren eller ersättaren skulle

ha burit i stället på den som är ställföreträdare för sammanslutningen.

Ansvar för yttrandefrihetsbrott i radioprogram eller för medverkan till sådant brott får inte ådömas annan än den som är ansvarig enligt första eller andra stycket.

5 § För skada på grund av yttrandefrihetsbrott i radioprogram svarar den som enligt 4 § är ansvarig för brottet.

Sammanslutningen är skyldig att jämte den för brottet ansvarige ersätta skadan.

Skadeståndsskyldighet får inte åläggas annan än den som är ansvarig för skadan enligt första eller andra stycket.

6 § Den som enligt 4 § är ansvarig för innehållet i radioprogram skall anses ha haft kännedom om innehållet och ha medgett att programmet sändes.

7 § Sammanslutningen skall ombesörja upptagning av varje program som sänds och skall bevara upptagningen minst sex månader från sändningen. Rätt att kostnadsfritt taga del av upptagning av radioprogram och få utskrift av vad som har yttrats i program har

1. justitiekanslern,

2. enskild, om han anser att yttrandefrihetsbrott mot honom har begåtts i programmet eller att han har lidit skada på grund av yttrandefrihetsbrott i programmet och det ej är uppenbart att han inte berörs av programmet på ett sådant sätt att han kan vara målsägande.

8 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att fullgöra skyldighet enligt 7 § att ombesörja upptagning av radioprogram eller att bevara eller tillhandahålla sådan upptagning skall dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

I mål om ansvar för brott som avses i första stycket är justitiekanslern åklagare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1978.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1977:1035) om ansvar på tryckfrihetsförordningens område för brott mot tystnadsplikt

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1977:1035) om ansvar på tryckfrihetsförordningens område för brott mot tystnadsplikt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Den som på sätt som avses i 7 kap. 3 § första stycket 3 tryckfrihetsförordningen uppsåtligen åsidosätter tystnadsplikt får fällas till ansvar därför endast om fråga är om tystnadsplikt som

1. föreskrives i 3 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen eller 9 § radioansvarighetslagen (1966:756),

2. avser sådant som någon har erfarit i allmän tjänst eller under utövande av tjänsteplikt samt följer av författning som har tillkommit genom samfällt beslut av Konungen och riksdagen eller av lag som har beslutats efter den 31 december 1974 men före den 1 januari 1978,

3. följer av förordnande av domstol eller undersökningsledare i brottmål eller av myndighets förbehåll vid utlämnande av allmän handling som ej är tillgänglig för envar.

Föreslagen lydelse

1 §

Den som på sätt som avses i 7 kap. 3 § första stycket 3 tryckfrihetsförordningen uppsåtligen åsidosätter tystnadsplikt får fällas till ansvar därför endast om fråga är om tystnadsplikt som

1. föreskrives i 3 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen, 9 § radioansvarighetslagen (1966:756) eller 1 § lagen (1978:000) om ansvarighet i försöksverksamhet med närradio,

2. avser sådant som någon har erfarit i allmän tjänst eller under utövande av tjänsteplikt samt följer av författning som har tillkommit genom samfällt beslut av Konungen och riksdagen eller av lag som har beslutats efter den 31 december 1974 men före den 1 januari 1978,

3. följer av förordnande av domstol eller undersökningsledare i brottmål eller av myndighets förbehåll vid utlämnande av allmän handling som ej är tillgänglig för envar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1978.

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-02

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Olsson, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Ullsten, Burenstam Linder, Wikström, Johansson

Föredragande: statsrådet Romanus

Lagrådsremiss med förslag till lag om ansvarighet i försöksverksamhet med närradio, m. m.

1 Inledning

Yttrandefriheten i rundradiosändningar – dvs. ljudradio- och TV-sändningar som är avsedda för allmänheten – regleras i radioansvarighetslagen (1966:756, ändrad 1977:1018, RAL). Lagen är f. n. tillämplig på radioprogram från Sveriges Radio, Sveriges Lokalradio och Sveriges Utbildningsradio.

I prop. 1977/78:91 förordar regeringen att det skall anordnas försöksverksamhet med sändning av ljudradio- och TV-program i lokalt begränsade rundradiosändningar, s. k. närradio och när-TV. I propositionen uttalas att föreskrifter om ansvarighet i denna försöksverksamhet bör meddelas i en särskild lag i stället för i RAL och att förslag till en sådan lag kommer att läggas fram för regeringen av chefen för justitiedepartementet.

2 Huvuddragen i gällande ordning

Bestämmelserna i RAL bygger på tryckfrihetsförordningens (TF, omtryckt 1976:955) regler om periodisk skrift och hänvisar i viss utsträckning till dessa regler (prop. 1966:156 s. 40 och 44). I TF och RAL regleras exklusivt i vilka fall straffrättsligt eller skadeståndsrättsligt ansvar får utkrävas för missbruk av yttrandefriheten i tryckt skrift resp. radioprogram. En förutsättning för ansvar är att det föreligger ett sådant brott som anges i 7 kap. 4 eller 5 § TF (1 kap. 3 § TF och 2 § RAL).

Såväl TF som RAL innebär att i princip bara en person anses straffrättsligt ansvarig för missbruk av yttrandefriheten. I första hand ansvarar enligt TF:s

regler om periodisk skrift utgivaren för skriften (8 kap. 1 § första stycket) och enligt RAL en programutgivare (4 § första stycket). Givetvis finns det skillnader mellan de två ansvarssystemen. För en periodisk skrift ansvarar i princip utgivaren så länge ägaren inte utser en ny utgivare (8 kap. 1 § TF). Däremot förordnas en programutgivare för varje radioprogram för sig (3 § första stycket RAL). En annan olikhet består i att ställföreträdare, som kan överta ansvaret, kan finnas för utgivare av periodisk skrift men inte för programutgivare (5 kap. 9 och 10 §§ TF). Vidare gäller att utgivaren av periodisk skrift och ställföreträdare för honom skall anmälas till viss myndighet och anges på varje nummer eller häfte av skriften (5 kap. 4 och 9–11 §§ TF), medan programutgivare skall antecknas i ett register, som förs hos programföretaget och som är tillgängligt för allmänheten (3 § tredje stycket RAL).

I andra hand har den som utser utgivare av periodisk skrift resp. programutgivare det straffrättsliga ansvaret (8 kap. 2 § TF och 4 § tredje stycket RAL).

Den som är straffrättsligt ansvarig har enligt båda författningarna också det skadeståndsrättsliga ansvaret men delar detta med ägaren till den periodiska skriften resp. programföretaget (11 kap. 1 och 2 §§ TF samt 6 § första och andra styckena RAL).

Med ensamansvaret sammanhänger den frihet från straffrättsligt ansvar och skadeståndsskyldighet som i allmänhet den har som lämnar meddelande för att det skall offentliggöras i tryckt skrift eller radioprogram eller som anskaffar uppgifter i sådant syfte (1 kap. 1 § tredje och fjärde styckena TF samt 5 § andra stycket RAL). I princip gäller inte heller i övrigt något ansvar för medverkan till missbruk av yttrandefriheten (1 kap. 3 § TF och 5 § första stycket RAL). Det finns dock vissa undantag från dessa principer (1 kap. 9 § 3 och 7 kap. 3 § TF samt 5 § andra stycket RAL).

Både TF och RAL innehåller bestämmelser som är avsedda att skydda anonymiteten för den som har deltagit vid tillkomsten av tryckt skrift resp. radioprogram (3 kap. TF samt 7 § tredje och fjärde styckena, 9 § och 9 a § RAL). Bestämmelserna avser bl. a. tystnadsplikt (3 kap. 3 § TF och 9 § RAL). I den delen kompletteras de av föreskrifter i 36 kap. 5 och 8 §§, 37 kap. 5 § samt 49 kap. 4 § rättegångsbalken (föreskrifterna i balken ändrade senast 1977:1020) samt 1 och 2 §§ lagen (1977:1035) om ansvar på tryckfrihetsförordningens område för brott mot tystnadsplikt.

Reglerna om rättegången i mål som rör missbruk av yttrandefriheten är i stort sett desamma vare sig det gäller yttranden i tryckt skrift eller i radioprogram (12 kap. TF och 8 § RAL). Dessa regler innebär bl. a. att endast vissa tingsrätter är behöriga att uppta sådant mål, att jury i princip skall medverka vid avgörande och att justitiekanslern (JK) är åklagare.

Den skyldighet att bevara ett exemplar av tryckt skrift som gäller enligt 4 § lagen (1977:1016) med vissa bestämmelser på tryckfrihetsförordningens

område har sin motsvarighet i vad som åligger Sveriges Radio enligt 6 § förordningen (1967:226) om tillämpningen av radioansvarighetslagen (1966:756). I båda fallen har skyldigheten samband med JK:s tillsyn över att yttrandefriheten inte missbrukas.

Slutligen kan nämnas att bl. a. frågan om ansvar för innehållet i tryckt skrift eller radioprogram f. n. utreds av yttrandefrihetsutredningen (Ju 1977:10).

3 Förslaget om närradio och när-TV i prop. 1977/78:91

I propositionen förordas att en särskild kommitté skall få i uppdrag att utreda frågan om s. k. närradio och när-TV och att en försöksverksamhet anordnas i samband med utredningsarbetet. Regeringen föreslår riksdagen att dels anta ett förslag till lag om försöksverksamhet med närradio, dels godkänna de riktlinjer för försöksverksamheten som anges i propositionen. Förslagen i propositionen innebär bl. a. följande.

Sändningsmöjligheter bör ges sammanslutningar som är juridiska personer och vilkas verksamhet är av lokal karaktär, t. ex. ideella, religiösa, fackliga och politiska grupper, organisationer och folkhögskolor. Olika landsdelar, olika typer av orter och olika slags sammanslutningar bör vara representerade. Försöksverksamheten bör sträcka sig över tre år och försiggå på omkring 15 orter. I första hand bör försöksverksamheten omfatta ljudradio från sändare med en räckvidd av omkring 5 km., men även ett par försök med när-TV bör göras. Därvid bör centralantennanläggningar inom bostadsområden utnyttjas.

Den kommitté som enligt propositionen skall utreda frågan om närradio och när-TV föreslås få i uppdrag att besluta om sändningstillstånd för försöksverksamheten. Därvid skall kommittén inhämta televerkets synpunkter på de tekniska förutsättningarna för sändningar. Regeringen skall meddela verkställighetsföreskrifter om tillståndsgivningen. Tillstånd skall kunna återkallas av kommittén, om en sammanslutning bryter mot de regler som gäller för dess sändningsverksamhet.

Sändningarna i närradio och när-TV kommer att utgöra rundradiosändningar, och i princip blir radiolagen (1966:755, omtryckt 1972:240, ändrad senast 1975:242) tillämplig på dem. Det förbud mot förhandsgranskning av radioprogram o. d. som finns i radiolagen kommer därmed att gälla också närradio och när-TV. Eftersom närradio och när-TV till sin funktion mycket liknar tidningar och tidskrifter, bör enligt propositionen en sammanslutning som har sändningstillstånd även i övrigt ha samma frihet att utforma program, som den skulle ha haft att bestämma innehållet om det hade gällt en av sammanslutningen utgiven tidskrift. Detta synsätt motiverar att reglerna om programverksamheten utformas något annorlunda än för vanliga radio- och TV-sändningar. Något krav på opartiskhet bör sålunda inte ställas upp. Också i övrigt bör i huvudsak samma villkor gälla som för pressen. Ett

undantag från denna princip föreslås emellertid. Kommersiell reklam skall inte få förekomma i närradio och när-TV, vare sig reklamen avser sammanslutningens egen verksamhet eller någon annans.

Bl. a. med hänsyn till att det är fråga om en försöksverksamhet under begränsad tid föreslås i propositionen att bestämmelser om närradio och när-TV meddelas i en särskild lag i stället för att tas in i radiolagen.

Grunddragen för regler om ansvaret för radioprogram i närradio och när-TV anges också i propositionen. Det uttalas bl. a. att bestämmelserna i RAL bör gälla också för program som sänds i närradio och när-TV. Samtidigt framhålls emellertid vissa väsentliga skillnader mellan den allmänna radio- och TV-verksamheten å ena sidan och närradio och när-TV å andra sidan, bl. a. i fråga om sändningstid, ämnesval i programmen och antal personer som kan ta emot sändningarna. Tillståndsgivningen kommer också att vara annorlunda för närradio och när-TV än för den allmänna radio- och TV-verksamheten. Slutligen pekas på skillnader mellan de programföretag som bedriver vanliga radio- och TV-sändningar och de sammanslutningar som skall ges tillstånd att sända närradio och när-TV. Dessa olikheter motiverar enligt propositionen en något annan teknisk utformning av ansvarsreglerna för närradio och när-TV än vad som gäller den allmänna radio- och TV-verksamheten främst i fråga om programutgivare. Programutgivare för sändningsverksamheten bör sålunda utses av sammanslutningen, och det bör ske innan tillstånd att sända närradio och när-TV meddelas. För programutgivare bör gälla samma behörighetsvillkor som för utgivare av periodisk skrift, nämligen att han skall ha henvist här i landet och att han inte är omyndig eller i konkurstillstånd. Tillfällig ersättare för programutgivare skall kunna utses för en begränsad tid. I likhet med programföretagen inom den allmänna radio- och TV-verksamheten skall sammanslutning enligt propositionen vara skyldig att ombesörja upptagning av program som sänds i närradio och när-TV och att låta JK och enskilda ta del av sådan upptagning. Slutligen förordas att föreskrifter om ansvaret för radioprogram i närradio och när-TV tas in i en särskild lag och inte i RAL, eftersom det är fråga om en försöksverksamhet.

4 Föredragandens överväganden

Med tanke på att närradio- och när-TV-verksamheten är avsedd att bedrivas på ett sätt som i väsentliga hänseenden liknar pressens sätt att fungera är det enligt min mening naturligt att reglerna om ansvar för program i närradio och när-TV nära ansluter till vad som gäller för tryckt periodisk skrift. Som framgår av vad jag har anfört i avsnitt 2 överensstämmer emellertid på det stora hela bestämmelserna om ansvar för innehållet i tryckt periodisk skrift med reglerna i RAL. I enlighet med vad som har förordats i prop. 1977/78:91 föreslår jag sålunda att regelsystemet i RAL i princip görs tillämpligt också på program i närradio och när-TV.

I vissa hänseenden bör emellertid avvikelser göras från vad som föreskrivs i RAL. I första hand bör sålunda en skillnad göras såvitt gäller reglerna om programutgivare. Dessa regler bör utformas närmast efter förebild av TF:s bestämmelser om utgivare för periodisk skrift. Programutgivare bör sålunda utses av den sammanslutning som har eller söker tillstånd att sända närradio. Han bör ha ansvaret för alla program som sänds med stöd av ett tillstånd och alltså inte bli förordnad för varje program för sig. I likhet med vad som gäller för utgivare av periodisk skrift bör föreskrivas att programutgivaren skall ha hemvist här i landet och att han inte får vara omyndig eller i konkurstillstånd.

Det bör också vara möjligt att låta någon annan behörig person tillfälligt överta programutgivaransvaret. I TF finns utförliga regler om ställföreträdare för utgivare av periodisk skrift. Beträffande närradio och när-TV bör under försöksverksamheten en något enklare ordning kunna tillämpas. Med denna utgångspunkt förordar jag att programutgivaren skall kunna bli tillfälligt ersatt av en annan person. Ersättaren bör givetvis uppfylla samma behörighetsvillkor som programutgivaren. En tillfällig ersättare för programutgivaren bör utses av sammanslutningen. Uppdraget att vara tillfällig ersättare bör vara tidsbegränsat. När den angivna tiden har gått ut, bör programutgivaren utan vidare återinträda i sina befogenheter, om inte tillfällig ersättare utses på nytt.

Reglerna i TF om ansvarig utgivare och i RAL om programutgivare syftar till att det skall vara lätt för allmänheten att ta reda på vem som är ansvarig för skriften eller programmet. Även när det gäller ansvarigheten i fråga om närradio och när-TV är det viktigt att det utåt framstår klart och otvetydigt vem som bär ansvaret. Det bör därför bland reglerna som gäller ansvarigheten i försöksverksamheten tas upp föreskrifter som ålägger sammanslutning som avser att sända närradio och när-TV en skyldighet att till den myndighet, som prövar frågor om tillstånd att sända närradio, anmäla vem som har utsetts till programutgivare eller ersättare. Allmänheten kan då vända sig till denna myndighet för att få upplysningar.

I prop. 1977/78:91 har föreslagits en bestämmelse i lagen om försöksverksamhet med närradio som innebär att tillstånd att sända närradio eller när-TV inte får meddelas innan en behörig programutgivare har utsetts. En annan bestämmelse tillåter att myndigheten återkallar tillstånd att sända närradio eller när-TV om radioprogram sänds trots att varken behörig programutgivare eller ersättare för programutgivare finns eller trots att anmälan inte har gjorts om vem som är utsedd till programutgivare eller ersättare. Med de föreslagna bestämmelserna kan det inte anses nödvändigt att efter mönster av 5 kap. 12 och 13 §§ TF införa särskilda ansvarsregler för den som underlåter att vid behov dra försorg om att ny programutgivare utses och att göra föreskriven anmälan eller som lämnar oriktiga uppgifter i anmälan.

Också i ett annat avseende bör enligt min mening en avvikelse göras från vad som gäller enligt RAL. Jag syftar då på de särskilda bestämmelser i RAL

som avser direktsändningar (1 § andra stycket, 4 § andra stycket och 6 § första stycket RAL). Dessa bestämmelser innebär att flertalet föreskrifter i RAL över huvud taget inte är tillämpliga på vissa direktsändningar. I fråga om andra sådana sändningar är det möjligt att överflytta programutgivarens ansvar på de medverkande i ett program. Beträffande närradio och när-TV kan det enligt min uppfattning inte anses påkallat av praktiska skäl att under försöksverksamheten ha olika regler om ansvaret för olika typer av program. Jag föreslår därför att bestämmelserna i RAL angående direktsändningar inte görs tillämpliga såvitt gäller närradio och när-TV.

I 6 och 7 §§ förordningen om tillämpning av radioansvarighetslagen finns föreskrifter om skyldighet att ombesörja upptagning av radioprogram och att låta JK och allmänheten ta del av sådana upptagningar. Enligt min mening bör bestämmelser av i huvudsak denna innebörd gälla också för radioprogram i närradio och när-TV. Enligt 8 kap. 3 § regeringsformen krävs numera att sådana bestämmelser tas upp i lag.

Underlåtenhet att iaktta de nämnda skyldigheterna bör straffsanktioneras. I likhet med vad som bör gälla för andra frågor om ansvar i försöksverksamheten med närradio (jfr 8–9 a §§ RAL) bör JK vara åklagare.

I enlighet med vad som förordas i prop. 1977/78:91 föreslår jag att bestämmelser om ansvarighet i försöksverksamheten med närradio och när-TV tas in i en särskild lag. Det torde få ankomma på den kommitté som skall utreda frågan om närradio och när-TV att överväga hur ev. regler för en verksamhet av permanent karaktär bör utformas.

Tystnadsplikt i enlighet med vad som föreskrivs i 9 § RAL skall enligt mitt förslag gälla också i försöksverksamheten med närradio och när-TV. Detta bör leda till en ändring i lagen om ansvar på tryckfrihetsförordningens område för brott mot tystnadsplikt.

5 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

1. lag om ansvarighet i försöksverksamhet med närradio,
2. lag om ändring i lagen (1977:1035) om ansvar på tryckfrihetsförordningens område för brott mot tystnadsplikt.

Förslagen bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.¹

6 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över förslagen.

7 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

¹Bilagan har uteslutits här. Frånsett en redaktionell ändring är förslagen likalydande med dem som är fogade till propositionen.

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1978-03-13

Närvarande: F. d. justitierådet Edling, justitierådet Brundin, regeringsrådet Ericsson och justitierådet Nordenson.

Enligt utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 2 mars 1978 har regeringen på hemställan av statsrådet Romanus beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ansvarighet i försöksverksamhet med närradio,
2. lag om ändring i lagen (1977:1035) om ansvar på tryckfrihetsförordningens område för brott mot tystnadsplikt.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Göran Regner.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

Enligt 3 § i förslaget till lag om ansvarighet i försöksverksamhet med närradio får sammanslutningen för viss angiven tid utse tillfällig ersättare för programutgivaren. Uttrycket "tillfällig ersättare" för tanken närmast till den ordning som i allmänhet åsyftas när i författning ges bestämmelser om att för ordinarie innehavare av viss tjänst eller uppdrag skall eller kan finnas ersättare, nämligen att den ordinarie innehavaren kvarstår i sin befattning men vid mer eller mindre tillfälligt förfall för sig kan uppdra åt ersättaren att fullgöra de uppgifter som ankommer på honom. En sådan tolkning av bestämmelsen motsägs inte heller av de i remissen anförda motiven. Emellertid har vid ärendets föredragning upplysts, att meningen är att ersättaren under den tid för vilken han har utsetts helt träder i stället för den tidigare utsedde och att den senare under samma tid upphör att över huvud taget vara programutgivare; när ersättare utses skulle detta således sakligt sett vara liktydigt med att den tidigare utsedde programutgivaren för viss tid frånträder sitt uppdrag och ersätts av en annan programutgivare. För att en sådan ordning skall kunna genomföras torde emellertid inte erfordras någon särskild bestämmelse vid sidan av den generella regeln i 2 § att sammanslutningen har att utse programutgivare. Lagrådet förordar därför att, om den nu angivna ordningen skall gälla, 3 § får utgå och därav betingade ändringar vidtas i 4 §.

Skulle det av pedagogiska eller andra skäl likväl anses önskvärt att det avsedda speciella ersättsystemet närmare beskrivs i lagtexten, måste denna förtydligas, så att det klart framgår att den "ordinarie" programutgivaren ej

alls får tjänstgöra under den tid för vilken ersättaren är utsedd och att det således är ersättaren som alltid är ensam ansvarig under hela den bestämda tiden.

Lagrådet anser emellertid för sin del, att goda skäl talar för att ersättarens behörighet inskränks på sätt som annars är vanligt eller till att vid förfall för den ordinarie programutgivaren träda i dennes ställe.

I övrigt lämnar lagrådet lagförslagen utan erinran.

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-16

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ullsten, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Wirtén.

Föredragande: statsrådet Romanus

Proposition med förslag till lag om ansvarighet i försöksverksamhet med närradio, m. m.

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande¹ över förslag till

1. lag om ansvarighet i försöksverksamhet med närradio,
2. lag om ändring i lagen (1977:1035) om ansvar på tryckfrihetsförordningens område för brott mot tystnadsplikt.

Föredraganden redogör för lagrådets yttrande och anför.

Lagrådet har lämnat de remitterade förslagen utan erinran utom såvitt gäller 3 § i förslaget till lag om ansvarighet i försöksverksamhet med närradio. Paragrafens första mening har följande lydelse. "För programutgivaren får sammanslutningen utse tillfällig ersättare för viss angiven tid." Vidare gäller enligt paragrafen att sammanslutningen till den myndighet som prövar fråga om tillstånd att sända närradio skall anmäla vem som är ersättare och för vilken tid han har utsetts. I övrigt hänvisar 3 § i fråga om ersättare till reglerna i 2 §. Hänvisningen innebär bl. a. att ersättarens uppgift är att förebygga yttrandefrihetsbrott och att ingenting får sändas mot ersättarens vilja. Av 4 § framgår vidare uttryckligen att den som är anmäld som programutgivare icke är ansvarig för yttrandefrihetsbrott i radioprogram som sänds av sammanslutningen under den tid för vilken en ersättare är utsedd.

Bestämmelserna innebär alltså att ersättaren under den tid för vilken han är utsedd helt träder i stället för programutgivaren. En annan ordning skulle medföra bl. a. att regleringen skulle mista något av den fasthet som har eftersträvat i det remitterade förslaget. Härtill kommer att det vid den praktiska tillämpningen är av värde att lagen innehåller uttryckliga regler om ersättare. Vad lagrådet har anfört ger mig alltså inte anledning att gå ifrån det

¹ Beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 2 mars 1978.

remitterade förslaget i sak. Däremot bör 3 § första meningen i enlighet med vad lagrådet har förordat ändras redaktionellt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att antaga de av lagrådet granskade lagförslagen med denna ändring.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.